

Handling 2022 nr 100

Uppdrag till socialnämnd Sydväst om att utvärdera modellen Bostad först

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Yrkande från D den 27 april 2022 med förslag till beslut av kommunstyrelsen för egen del har bifallits.

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från D den 27 april 2022 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder utvärdera modellen Bostad först med en utvärdering utifrån ett brukarperspektiv. Uppdraget skall inkludera en översyn av hur Göteborgs Stad följer Socialstyrelsens förslag för att öka antalet inskrivningar och följsamheten till Bostad först.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) yrkade bifall till yrkande från V och MP den 29 mars 2022 och avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade i första hand bifall till yrkande från SD den 31 mars 2022 och i andra hand bifall till yrkande från D den 27 april 2022.

Jessica Blixt (D) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från D den 27 april 2022.

Marina Johansson (S) yrkade avslag på samtliga yrkanden.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Jessica Blixts och Axel Josefsons yrkande.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 20 april 2022.

Representanterna från S antecknade som yttrande en skrivelse från den 26 april 2022.

Göteborg den 27 april 2022
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande

Socialdemokraterna

2022-04-26

Ärende nr: 2.1.20

Yttrande angående yrkande om bostad som rättighet och att förändra socialtjänstens arbete med hemlöshet

Yttrandet

Vi har vid tidigare tillfällen påtalat att det är positivt att Stadsledningskontoret bedömer att de negativa konsekvenser av införandet av rutinen för nödbistånd, och som tidigare uppföljningar av denne påvisat, i stort har omhändertagits. Vi avser därför inte verka för en förändring av rutinen i detta läge.

Bostad först är ett framgångsrikt sätt att erbjuda personer som står långt ifrån bostadsmarknaden ett tryggt och fast boende. Dock anser vi att uppföljning och eventuella åtgärder kopplade till metoden bör hanteras inom ansvarig nämnd.

Våldsutsatta är en grupp som ofta snabbt kan komma att behöva en bostad. Här spelar allmännyttan en oerhört viktig roll. Att stoppa ombildningarna av göteborgarnas gemensamma bostadsbestånd är avgörande för att staden ska kunna erbjuda hyresrätter till ett vettigt pris. Vi kommer fortsätta att motarbeta ombildningsförslaget med full kraft.

Yttrande M, L, C, KD

2022-04-20 2.1.20

Yttrande angående – Yrkande från V och MP om bostad som rättighet och att förändra socialtjänstens arbete med hemlöshet

Yttrandet

Sedan Alliansen tog över makten har förslag lagts för att öka bostadsbyggandet i staden – det handlar bland annat om att möjliggöra för exploatörsdrivna detaljplaneprocesser, minska produktionskostnader och bygga billiga bostäder. Idag färdigställs fler bostäder än på många decennier. Allt fler ska ha möjligheten att bo i Göteborg och göra bostadskarriär i staden är en självklarhet för oss.

I oktober 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om att öka antalet ombildningar i Göteborg. Ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter är en nyckel till en större blandning av upplåtelseformer. Att erbjuda de som bor i allmännyttan möjligheten att äga sitt boende är en möjlighet till mer makt över sitt boende och även att man får ta del av värdeökningen. Ombildningar kommer även att bidra till fler blandade upplåtelseformer i staden där man som boende i ett område ges möjligheten att flytta inom det området man bor i, istället för att behöva flytta ifrån för att det saknas bostadsrätter. I grunden handlar det om att ge stadens invånare mer valfrihet där man även får mer makt över sitt boende vilket Alliansen värnar om.

Det finns en rad felaktigheter i yrkandet från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. En av dem är införandet av rutinen för nödbistånd våren 2019. Rutinen grundar sig inte i ett politiskt beslut, även om den är i linje med den politik som Alliansen driver, utan arbetades fram inom sektorn individ- och familjeomsorg och funktionshinder i dåvarande stadsdelsförvaltningarna. Vidare är det inte en förändring i bedömningen av rätten till bistånd som V och MP menar. Det är däremot en förändring på hur beslutet om nödbistånd verkställs. Kommunen har det yttersta ansvaret vid akuta situationer då personer och barnfamiljer står utan tak över huvudet. Avsaknad av bostad kan vara särskilt påfrestande för barn. Därför har rutinen för nödbistånd ett särskilt fokus på barnperspektivet. Barnfamiljer ska i regel beviljas nödbistånd genom placering i boende.

Alliansen har följt upp rutinen i kommunstyrelsen vid ett flertal tillfällen. Senaste uppföljningen av rutinen redovisades till kommunstyrelsen 6 april 2022. Redovisningen konstaterar återigen att rutinen är välfungerande och de tidigare befarade negativa konsekvenserna inte skett.

YRKANDE

Demokraterna

Datum: 2022-04-27

Ärende: 2.1.20

Yrkande angående –

Yrkandet från V/Mp, om bostad som rättighet och att förändra socialtjänstens arbete med hemlöshet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en muntlig redovisning om
 - a) I vilken grad, befintliga rutiner med boendecoachning fungerar och hjälper hemlösa invånare till eget boende i och utanför Göteborg.
 - b) Hur våldsutsatta kvinnor med barn kan få tillgång till bostad i närområdet, där kvinnojourer inte är nödvändigt, alternativt att våldsutövaren erbjuds annan bostad.
 - c) Hur alla som befinner sig i hemlöshet i första hand skall kunna erbjudas boende eller bostad.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

2. Socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder utvärdera modellen Bostad först med en utvärdering utifrån ett brukarperspektiv. Uppdraget skall inkludera en översyn av hur Göteborgs Stad följer Socialstyrelsens förslag för att öka antalet inskrivningar och följsamheten till Bostad först.

Yrkandet

Göteborgs Stad har ett ansvar gällande att säkerställa boendelösningar för kommunens invånare. Tillgången på bostäder idag fyller inte det bostadsbehov som finns. Efter den stora flyktingströmmen 2015 har efterfrågan på bostäder ökat ytterligare.

De strukturellt hemlösa får idag ekonomisk ersättning för boende en månad i taget, samtidigt som man får hjälp av boendecoachning med möjlighet att söka bostad, även utanför Göteborg. Individer i Göteborg som är drabbade av hemlöshet och som samtidigt har en psykiatrisk problematik och/eller missbruk inkluderas i Bostad först, då den grundläggande tryggheten måste finnas för att åstadkomma en livsförändring.

Våldsutsatta kvinnor med barn, som ofta lever i en relation med missbrukande partner, är en grupp som exkluderas från hjälp till ny bostad, då de förväntas att ordna detta på egen hand. Det är ofta så att man inte är i behov att ett skyddat boende via kvinnojour utan endast av ett eget boende, där barnen kan få lugn och ro, i närheten av där barnen går i skolan. Allra helst skall våldsutövaren erbjudas annan bostad.

Arbetsättet Bostad först har gett goda resultat och behöver fortsätta att utvecklas, där vi föreslår en översyn av, hur ett mer aktivt arbete för att fler kan inkluderas.

Ärendet kan förslagsvis redovisas under; "Redovisning av uppdrag gällande de kompensatoriska åtgärderna i rutinen för nödbistånd till boende" med diarienummer 1636/20.

Yrkande
2022-03-31

Ärende nr: KS 2022-04-06, 2.1.29

Yrkande angående – Yrkandet om bostad som rättighet och att förändra socialtjänstens arbete med hemlöshet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda om befintliga rutiner fungerar och hjälper människor till eget boende (minskad hemlöshet) eller om antalet minskade ärenden/ansökningar beror på att människor (pga. rutinen) drar sig för att söka hjälp. Resultaten skall redovisas i Kommunstyrelsen innan något eventuellt framtida beslut tas om att ändra befintliga rutiner och arbetssätt.

Yrkandet

Citat:

"Vi rödgrönrosa är villiga att medge att rutinen kan vara en stark faktor till den minskade hemlösheten i statistikens siffror, men anser att det finns stora frågetecken kring huruvida människor faktiskt har fått ett hem eller om de snarare har valt att gå under jorden och undvika kontakt med Göteborgs stad."

Det är klädsamt och gentilt, och visar på en från de rödgröna sällan tidigare uppvisad mognad, att för omväxlingsskull faktiskt medge att de kanske har fullständigt fel. Där slutar dock tyvärr den klädsamma nyvunna insikten och mognaden.

Vän av "ordning och reda" hade vid denna punkt självklart ställt sig följdfrågan: "Hur ligger det faktiskt till"? och sedan tagit reda på fakta, (dvs, som anges i citatet, fungerar rutinen eller drar sig folk för att söka hjälp?) – detta INNAN - man strösslar vilt och generöst till höger och vänster med andra människors (skattebetalarnas) pengar på bjudbostäder till alla som de rödgröna själva anser skall ha boende på någon annans bekostnad.

Det är sannolikt föga troligt att denne "någon annan" (dvs skattebetalarna) per automatik kollektivt finner det lika positivt att, utan att ens bli tillfrågad, plötsligt tvingas till att dela på springnotan för de rödgrönas bjudbostäder till, för denne "någon annan", i regel helt okända personer.

I längden kommer detta agerande leda till att svenska folket, än mer kommer cementeras fast i toppskiktet över listan på de mest skuldsatta folken i världen.

Hela agerandet kan snarlikt liknas vid i ett uttalande från finanskrisens dagar (2008–2009) som kortfattat konstaterade att:

”Svensken köper saker man inte behöver, för pengar man inte har, för att imponera på människor man inte känner.”

Detsamma kan sägas om ansvariga politiker inom stat och kommun som under årtal kastat högar med (inte sällan lånade) pengar över människor man inte har en aning om ens vilka de är, allt för att vinna godhetspoäng i andra människors ögon.

Varje ansvarstagande politiker tar givetvis reda på fakta innan ett beslut, så att beslut fattas på solida faktaunderlag och därefter utifrån en noga genomtänkt och ideologisk prioritering.

Yrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

2022-03-29

Nytt ärende

Yrkande om bostad som rättighet och att förändra socialtjänstens arbete med hemlöshet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnden Centrum, Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att förändra rutiner och arbetssätt i syfte att alla som befinner sig i hemlöshet i första hand ska erbjudas boende eller bostad, inklusive att göra en förändring av rutinen för nödbistånd. Uppdraget inkluderar även att se över rutiner och arbetssätt för att fler våldsutsatta kan erbjudas långsiktiga boendelösningar.
2. Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder utvärdera modellen Bostad först inklusive en utvärdering utifrån ett brukarperspektiv. Uppdraget ska inkludera en översyn av hur Göteborgs stad följer Socialstyrelsens förslag för att öka antalet inskrivningar och följsamheten till Bostad först, samt ta fram förslag på hur målgruppen för Bostad först kan utökas.

Yrkandet

Det råder en skriande bostadsbrist i Göteborg. Framför allt är det stor brist på bra hyresrätter till rimliga priser. Långa bostadsköer och allt högre krav för att få ett förstahandskontrakt leder till att många inte har möjlighet att på egen hand hitta en permanent bostad. Bostad är både en rättighet och en grundläggande trygghet för människor. När marknaden i allt högre grad tillåts hantera tillgången och prissättningen av bostäderna vidgas klyftorna ytterligare mellan de som har råd med bostadsrätter eller höga hyror, och de som hamnat utanför.

Det borgerliga styret i Göteborg har valt att inte ge stöd till de som hamnar i hemlöshet som en konsekvens av den misslyckade bostadspolitiken. Dessutom kommer deras senaste marknadsexperiment att ombilda billiga hyresrätter till dyra bostadsrätter att förvärra situationen kraftigt.

De mest förekommande orsakerna till att personer lever i hemlöshet är missbruk och psykisk ohälsa. Därefter följer bristande förankring på bostadsmarknaden som i kombination med bostadsbristen utestänger vissa grupper från bostadsmarknaden. Även våld i nära relationer är en vanlig orsak till hemlöshet där de flesta är kvinnor med eller utan barn.

Det borgerliga styret införde 2019 en ny rutin för nödbistånd, som innebar en skärpning av hur staden bedömer rätten till att få nödbistånd. Efter att den nya rutinen infördes kan inte längre personer som är hemlösa men som saknar missbruksproblem eller psykiska

problem få hjälp av socialtjänsten med bostad. I stället får personer som faller under begreppet strukturellt hemlös en summa pengar för att själva hitta tak över huvudet, en vecka i taget. En människa som befinner sig i en nödsituation utan bostad bör inte utsättas för ytterligare stressfaktor att behöva ansöka om nödbistånd och flytta varje vecka. Det kostar värdefull tid och energi personen kunde använt till att söka efter en bra permanent bostad.

Kritik av den nya rutinen har vädrats genomgående sedan införandet. Vi rödgrönrosa har varnat för dess konsekvenser och har tidigare uppmärksammats av bland andra SVT, likväl som av kommunen själva. De tidigare stadsdelsförvaltningarna genomförde ett antal förändringar av rutinen då den visade sig bristfällig både i arbetet med barnfamiljer och i förhållande till smittspridningen av covid-19.

Tidningen Hem & Hyra granskade under 2021 Göteborgs stads arbete med hemlöshet och undersökte konsekvenserna av att rutinen för nödbistånd införts. Granskningen visade en skrämmande bild av hur människor i hemlöshet helt undvikit att söka hjälp från kommunens socialtjänst eftersom den nya rutinen lett till ohållbara boendelösningar som skapat stress och ohälsa hos människor. Enligt granskningen sökte människor exempelvis hellre boendelösningar i skjul eller hos våldsutövande närstående, än att behöva genomgå rutinen för nödbistånd till boende. Stadsledningskontoret konstaterar i en rapport till kommunstyrelsen (Dnr 1636/20) att de barnfamiljer som ansökt om nödbistånd utifrån den tidigare utformningen med veckovisa beslut ledde till stor stress och oro hos föräldrar, vilket varit en av anledningarna till att rutinen förändrats. Dessvärre verkar inte analysen sträcka sig till hushåll utan barn, som givetvis också drabbas av stor stress och oro av att befinna sig i akut hemlöshet. De positiva lärdomar som har identifierats, exempelvis hur människor kan ges stöd och hjälp med att söka bostad behöver bibehållas och utvecklas, men grundidén i det nuvarande arbetssättet med nödbistånd, att ge människor en slant i handen istället för att möta deras faktiska behov av ett boende behöver avvecklas.

Vi rödgrönrosa anser att det är en helt grundläggande utgångspunkt att socialtjänstens rutiner inte ska avskräcka människor från att söka stöd och hjälp. Socialtjänstens arbete syftar till att skapa bättre och mer jämlika levnadsvillkor för invånarna, inte till att pressa dem att göra levnadsval som leder till ökad utsatthet.

Kommunens statistik över hemlösa visar en nedgång på hela 37% av antalet personer i hemlöshet mellan åren 2019 och 2021, samt en nedgång på 61% för personer i akut hemlöshet under samma period. Det är anmärkningsvärt stora förändringar på kort tid för en storstad som Göteborg med en konstaterad bostadsbrist. Det borgerliga styret har pekat ut rutinen för nödbistånd som en delförklaring till den minskade hemlösheten i Göteborg. Vi rödgrönrosa är villiga att medge att rutinen kan vara en stark faktor till den minskade hemlösheten i statistikens siffror, men anser att det finns stora frågetecken kring huruvida människor faktiskt har fått ett hem eller om de snarare har valt att gå under jorden och undvika kontakt med Göteborgs stad. Den som inte söker hjälp syns nämligen heller inte i statistiken. Fastighetsnämnden presenterade i februari 2022 en uppföljning av Göteborgs stads plan mot hemlöshet och betonar att orsakssambanden för hemlöshetens utveckling är flera och komplexa samt att det finns mörkertal.

I dagsläget följer socialtjänsten inte upp vad som sker med de individer som försvinner ur kommunens statistik. Därför kan en betydande andel av minskningen handla om att

människor i behov av hjälp från socialtjänsten har slutat be om hjälp. Inte för att behoven har upphört, utan för att hjälpen har blivit så pass urholkad och krävande för människor i utsatt position att den helt enkelt är avskräckande.

För den andra gruppen människor i hemlöshet, som kategoriseras som socialt hemlösa, kan kommunen däremot erbjuda boende. Dock har socialnämnderna under flera år varit gravt underfinansierade av det borgerliga styret, vilket satt press på tjänstepersoner från ledningsnivå till enskilda socialsekreterare att hålla nere kostnader. En av de största kostnaderna inom socialtjänsten är socialt boende och antalet boendedygn för vuxna i socialt boende har minskat i tre av fyra socialnämnder mellan 2020 och 2021. Dessutom avslutas endast mellan 42-51% av alla ärenden som rör vuxna inom socialnämnderna exklusive försörjningsstöd utifrån att behovet har tillgodosetts. Det vill säga att övriga återtar sina ansökningar, avslutar på egen begäran eller har inte kunnat bedömas.

För socialtjänstens arbete med barn och unga ligger motsvarande siffror betydligt högre, runt 70% får behoven tillgodosedda. Det behöver granskas varför så få vuxna som kommer i kontakt med socialtjänsten får sina behov tillgodosedda, särskilt utifrån de varningssignaler om striktare bedömningar och den avskräckande effekten från rutiner och arbetssätt kring hemlöshet som har införts av det borgerliga styret.

I Socialstyrelsens rapport Förebygga och motverka hemlöshet (2021) konstateras att Bostad först både är kostnadseffektivt och kan vara mer träffsäkert än traditionella insatser för att minska hemlöshet. Göteborgs stad har använt metoden Bostad först sedan 2013. Enligt Socialstyrelsen finns ett antal hinder för att metoden ska både införas och bibehållas, en anledning som anges är begränsad tillgång till bostäder med en hyresnivå som är hanterbar för målgruppen. Socialstyrelsen har också ett antal förslag på hur kommuner kan öka antalet inskrivningar och följsamheten till Bostad först. Helsingborgs stad inkluderar exempelvis personer från alla fyra hemlöshetsituationer utifrån Socialstyrelsens definition i sin Bostad först-verksamhet, medan Göteborgs stad endast inkluderar situation 1 eller 2.

I Fastighetsnämndens årsrapport 2021 framkommer att allt färre remisser inkommer från socialnämnderna gällande kommunala kontrakt, det vill säga lägenheter till personer som av sociala eller medicinska skäl inte kan ordna bostad på egen hand. Mellan 2019 och 2021 har antalet remisser till Fastighetsnämnden sjunkit med 32%. Dessutom har antalet kontrakt som förmedlas inom Bostad Först har under samma tidsperiod sjunkit från 46 bostäder till 38. Årsrapporten visar att ett tydligt skifte ägde rum vid starten av denna mandatperiod, med årligen sjunkande tal för antal remisser gällande kommunala kontrakt. Fastighetsnämnden äskar fler lägenheter till Bostad Först för 2022 än tidigare, för att möta ett växande behov. Arbetssättet ger goda resultat och behöver fortsätta att utvecklas, där vi föreslår en översyn av hur ett mer aktivt arbete för att fler kan inkluderas i Bostad först kan genomföras.

Dessutom har socialsekreterare uttryckt att det finns hinder i socialtjänstens arbetssätt att möta behoven av långsiktiga boendelösningar hos våldsutsatta. Utsatta förväntas på egen hand fixa en ny bostad. För vissa är detta möjligt och då också önskvärt utifrån individens egna önskemål om typ av bostad. Samtidigt har många inte ekonomiska möjligheter att köpa bostad eller tillräcklig tid i bostadsköer för att kunna få tillgång till en hyresrätt. Kvinnor som utsätts för våld är speciellt utsatta, många som lever i våldsutsatthet är utsatta för ekonomiskt våld som försämrar ens möjligheter att ta sig ur situationen på

egen hand. Det är mycket allvarligt om de kvinnor som tar steget att söka hjälp efter att ha varit utsatta för våldsbrott och trauman sedan inte erbjuds adekvat stöd för att bygga upp sina liv.

Sammantaget finns anledning till stor oro för bostadssituationen för många människor i Göteborg som på olika sätt exkluderas från bostadssektorn och från det samhällsstöd de har rätt till från socialtjänsten. Oavsett om en människa har hamnat i hemlöshet av så kallade sociala eller strukturella orsaker är konsekvensen densamma, att människor står utan bostad. Socialtjänstens lagstadgade uppgift är att tillgodose människors behov om de inte själva kan tillgodose dem eller få dem tillgodosedda på annat vis.

Göteborgs stad måste tillgodose människors behov av hjälp och stöd med boende oavsett bakomliggande orsak till hemlöshet. Vi föreslår därför att de fyra socialnämnderna får i uppdrag att uppdatera rutiner och arbetssätt rörande hemlöshet i syfte att erbjuda boende eller bostad till alla som befinner sig i hemlöshet. Detta inkluderar att uppdatera rutinen för nödbistånd, och förändra arbetssätt för att fler våldsutsatta ska få hjälp med ett långsiktigt boende. Vi föreslår också att socialnämnden Sydväst ska utvärdera arbetet med Bostad först, inklusive från ett brukarperspektiv. Dessa uppdrag bör även ses som en del av förarbetet till Göteborgs stads nya plan för hemlöshet då den nuvarande planen gäller 2020-2022.